

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף בכיר השירות הפסיכולוגי ייעוצי
היחידה לקידום אקלים חינוכי מיטבי וצמצום אלימות

כף יוט אחד התמודדות חינוכית-טיפולית עם בעיות התנהגות בגן, בכיתה ובבית הספר

על ילדים, בעלי חיים וקשיי התנהגות¹ שיעור כישורי חיים לתלמידי כיתות (ב'-ד')

לכל ילדה ולכל ילד מגיע להרגיש אהובים ושייכים. ילדים בעלי קשיים בהתנהגות מתקשים לא פעם להתקרב לקבוצת השווים, בשל חשש מהתנהגותם, בשל קשיים בוויסות חושי ובשל מטענים רגשיים. קשיי ההשתלבות החברתית עלולים לגרום להתפרצויות ולהתנהגות אנטי-חברתית. אנשי החינוך מחפשים ללא הרף אחר פתרונות וכלים שיסייעו לילדים עם בעיות התנהגות להשתלב חברתית. מחקרים מראים, כי קשר מיטיב ומתמשך בין ילדים עם קשיי התנהגות ובין בעל חיים, מביא לשינוי התנהגותי ומסייע לילד להשתלב בקבוצת השווים. על תפיסה זו ניתן להרחיב וללמוד עוד במאמר: "[אימון בוויסות רגשי לילדים עם בעיות התנהגות באמצעות אילוף כלבים](#)" מאת הפסיכולוגית החינוכית גל תמים סיקולר.

מטרות

- התלמידים יוכלו להזדהות עם חווית הקשר בין ילדים לבין בעלי חיים.
- התלמידים יעמיקו מודעות בהבנת הקושי אתו מתמודדים ילדים עם קשיי התנהגות.
- התלמידים יבינו שקשר עם בעל חיים משפר מיומנויות התנהגותיות ורגשיות.
- התלמידים יפתחו עמדה של פתיחות ומתן הזדמנות חוזרת לכל חבר וחברה

אוראל ומילקי - סיפור על ילד וכלב

המורה תקריא את החלק הראשון של הסיפור:

לאוראל, תלמיד כיתה ד' קשה לפעמים לשלוט ברגשותיו. לעיתים הוא מתפרץ על חבריו, ואפילו דוחף או מקלל. בכל פעם שאוראל חש תסכול או כעס הוא מגיב בהתפרצות זעם - מעיף דברים, מקלל ופוגע בחברים. רוב התלמידים בכיתתו פוחדים ממנו ונמנעים מלשחק אתו. המורים, מרבים לכעוס עליו ולהענישו.

¹ כתבו - ליאת פלד חיים – מדריכה ארצית מרכזת תחום בעלי חיים ביחידת האח"מ, וחלי אבן צור מדריכה מחוזית תחום בע"ח ביחידת האח"מ

המורה תפנה לתלמידים ותשאל:

1. מדוע לדעתכם אוראל מתנהג כק?

המורה תמשיך להקריא את החלק השני של הסיפור:

באחד הימים פנתה לאוראל יפעת, המחנכת, והזמינה אותו לשיחה. היא ביקשה לדעת מה גורם לו להתפרץ ומדוע הוא פוגע בחבריו לכיתה? אוראל ענה לה בכעס, שפשוט כולם מעצבנים אותו.

במהלך השיחה שאלה אותו יפעת אם יש לו חלום.

אוראל חיך וענה: "בטח שיש לי חלום. אני ממש ממש רוצה לאמץ כלב".

בהמשך שאלה אותו יפעת אם היה רוצה להצטרף לקבוצת המנהיגות בבית הספר בתחום בעלי חיים?

אוראל השיב: "הלוואי, אבל לא יקבלו אותי כי אני לא מתנהג יפה". יפעת הבטיחה שתבדוק זאת עם רינת היועצת ותחזור אליו.

למחרת, בישרה המחנכת לאוראל שרינת היועצת הסכימה לשלב אותו בקבוצה ושכבר ביום שלישי הקרוב, יוכל לצאת עם הקבוצה ל"כלביה העירונית", שם הם יסייעו ויטיילו עם הכלבים. אוראל חיכה בקוצר רוח ליום שלישי.

המורה תפנה לתלמידים ותשאל:

2. הקבוצה תקבל את אוראל, לדעתכם?

3. האם, לדעתכם, אוראל יצליח להשתלב בקבוצה?

4. האם, לדעתכם, אוראל יצליח לשמור על איפוק?

המורה תמשיך להקריא את החלק השלישי של הסיפור:

יום שלישי הגיע, חברי הקבוצה קבלו את פניו של אוראל ברגשות מעורבים. חלקם התלחשו ולא הבינו מה הוא עושה בקבוצה הזו, שחבריה נבחרו בקפידה בזכות התנהגותם המכבדת.

כשהגיעו לכלביה, נתקל מבטו של אוראל במילקי, כלב חום עם זנב לבן. מילקי נבח שוב ושוב ואוראל הלך לעברו. ווטרינר הכלבייה, פנה אל אוראל וסיפר שמילקי הינו כלב מאוד קופצני, לא רגוע, לא מגיב לפקודות וזקוק לאילוף. הוא הוסיף שמשפחה שאימצה אותו לפני חצי שנה החזירה אותו לכלביה. אוראל ביקש ללטף את מילקי. הוא התכופף אליו. מילקי נהם וחשף שיניים. אוראל לא ויתר וניסה ללטף אותו בעדינות, מילקי המשיך לנהום. אוראל התיישב על הרצפה על יד מילקי והמשיך ללטף אותו ולדבר אליו. תוך זמן קצר, מילקי השתתק והביט באוראל במבט רך יותר.

בפגישה עם יפעת המחנכת, לאחר הביקור בכלביה, אוראל סיפר שראה בעיניים של מילקי משהו שגרם לו להרגיש שהוא מצא חבר. כל השבוע אוראל חיכה למפגש הבא עם מילקי.

חבריו של אוראל לקבוצה, ראו את הקשר שנוצר בין אוראל ובין מילקי והחלו להתקרב גם הם ואמרו לו: "תראה איך כל פעם שאתה מגיע לכאן, מילקי שמח לקראתך. הוא ממש מרגיש בטוח אתך, לא נוהם ולא חושף שיניים". הווטרינר ציין בפני הקבוצה, שמאז שאוראל מגיע לכלביה מילקי השתפר מאוד בהתנהגותו. החברים שיתפו, שגם אוראל מרביץ פחות לחברים ואף הציעו לאוראל לבקש מהוריו לאמץ את מילקי. אוראל השיב שאכן זה ההסכם שלו איתם, במידה שישנה את התנהגותו.

המורה תפנה לתלמידים ותשאל:

5. מדוע לדעתכם הוחזר מילקי לכלביה?
6. מה לדעתכם טרם למילקי להירגע?
7. מדוע אוראל בחר דווקא במילקי?
8. כיצד אוראל ומילקי עלו זה לזה?
9. האם לדעתכם הוריו של אוראל יסכימו לבסוף לאמץ את מילקי?

הצעות לפעילויות בעקבות הסיפור:

אפשרות א' - אתם מוזמנים לחשוב על סוף לסיפור ולכתוב אותו.

המורה תאפשר לילדים שירצו בכך להקריא את סוף הסיפור שהם כתבו.

אפשרות ב' - כתבו לאוראל מכתב. מה הייתם אומרים לו במכתב? מה הייתם מציעים לו להמשיך?

אפשרות ג' - לו מילקי יכול היה לדבר... כתבו מה הוא היה אומר לאוראל? מה היה אומר לחברים שלו?

אפשרות ד' - דמיינו מה אוראל היה אומר למילקי, איך היה מביע את החוויה שלו לפני ואחרי המפגש אתו? מה גרם לו להשתנות?

סיכום

המורה תשוחח עם התלמידים על מקרים בהם ילדים, אנשים ו/או בעלי חיים פחות רצויים. במקביל לכך המורה תשוחח על היכולת שלנו לעשות שינוי בהתנהגות, על היכולת שלנו לקבל את האחר, ללא שיפוטיות ולגלות סובלנות ואמפתיה (הן בהקשר של קבלת ילדים עם בעיות התנהגות והן בהקשר לדרך שבה מילקי מקבל את אוראל). המורה תדגיש את הקשר הנרקם בין בני אדם ובעלי חיים, קשר שטומן בתוכו נאמנות, בטחון ואהבה, שבאים מתוך השקעה ותמיכה הדדית. חשוב למצוא את הדרך הנכונה והמתאימה לחבור לכל אחד, לא מתוך רצון לשאת חן או מתוך ויתור על מי שאני, אלא מתוך הכרה בייחודיות של כל אחד ואחת.

למורה - נקודות חשובות לשיח בעקבות הסיפור:

1. תחושת הערך והשייכות לקבוצה, כמסייעת לילדים עם קשיי התנהגות.
2. תפקיד המחנכת בסיפור - ראתה את קשייו של אוראל, האמינה בו וסייעה לו לגעת בחלום ולנסות לממשו.
3. חיזוקים חיוביים מביאים לשינוי - הוטרנר והחברים שיבחו אותו, מה שגרם לתחושת הצלחה ולהבנה שיש משהו שהוא טוב בו.
4. החיבור מתוך הזדהות עם הכלב - הזדהות עם מישהו שדומה לו והיכולת להיות אמפתי אליו ובכך, לקבל את גם את עצמו.
5. תקווה - ניתן לעשות שינוי כשמאמינים בך, מקבלים אותך ומבינים אותך.